

Чуріканова О.Ю.

кандидат економічних наук,

доцент, доцент кафедри економіки та економічної кібернетики

Національного ТУ «Дніпровська політехніка»

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Найактуальнішою тенденцією сучасності є перехід на економіку замкнутого типу. Все більш очевидними стають переваги цієї форми економіки на відміну від традиційної, лінійної форми. Експерти фонду Єлен Мак Артур оцінюють що до 2025 року циркулярна економіка зможе забезпечити приріст у світовій економіці понад 1 трлн доларів США. Іншим позитивним аспектом розвитку циркулярної економіки стане створення можливостей для модернізації виробництва та запровадження промислових інновацій, що, в свою чергу, забезпечить приріст продуктивності на 3 відсотки та приріст ВВП до 8 відсотків. Такі оптимістичні перспективи можуть стати сильним поштовхом до стимуляції переходу на циркулярну економіку для усіх суб'єктів економічної діяльності.

Принципи циркулярної економіки напряму пов'язані із принципами стійкого розвитку якими більшість країн на світовій арені опікується вже не одне десятиліття. Серед позитивних змін, які несе із собою циркулярна економіка, можна виділити підвищення стійкого розвитку, зниження рівня безробіття за рахунок створення нових робочих місць, вирішення певного ряду екологічних проблем як то зниження рівня забрудненості повітря, води та ґрунту [1-3].

Також, слід відзначити, що актуальність питань циркулярної економіки відрізняються значною мірою країна від країни відповідно до фізичного, людського, природного та інституціонального капіталів кожної країни, рівня її розвитку і соціально-економічних пріоритетів, а також загальної екологічної культури суспільства.

Отже, до ризиків запровадження моделі циркулярної економіки можна віднести з одного боку те що країни взагалі та окремі суб'єкти економічної діяльності зокрема будуть використовувати свої технологічні переваги в якості чинника з метою отримання доступу до ринків. З іншого боку, країни що розвиваються та мають більш низький дохід можуть вважатись більш циркулярними ніж розвинуті через те, що за умови нестачі фінансових ресурсів, вони більше уваги приділяють ремонту та повторному використанню. В розвинутих же країнах перехід до циркулярності відбувається переважно за рахунок сортування та утилізації та повторного використання відходів.

До основних проблем, які вирішують країни за різним ступенем розвитку можна віднести наступні [4-7]:

- розвинуті країни: зміна та удосконалення процесів виробництва та споживання; забезпечення робочих місць; вирішення проблем конкуренції;
- країни, що розвиваються: вирішення проблем бідності та забезпечення стійкого розвитку.

Наприклад, Німеччина яка характеризується потужною індустріальною економікою обрала шлях до запровадження циркулярної економіки через матеріальні потоки та доступність матеріалів. Фінляндія є першою країною яка розробила стратегію запровадження принципів циркулярної економіки у вигляді національної дорожньої карти. У Нідерландах значна увага приділяється запровадженню інновацій у використанні матеріалів та запровадженню циркулярних бізнес-моделей. Першою країною яка вступила в клуб Circular Economy 100 (CE100), стала Шотландія. Зазначений клуб циркулярної економіки було створено з метою стимулювання співпраці і інновацій для розвитку циркулярної економіки.

Також, слід зазначити, що крупні та розвинуті країни як Франція, Великобританія та Німеччина мають найбільші показники за кількістю інвестицій, запровадженню інновацій та патентів за рахунок чого займають лідируючі позиції при загальній оцінці розвитку циркулярної економіки.

Задля переходу до кругової економіки, Японія розробила та запровадила закон о сприянні ефективного використання ресурсів який було прийнято ще у 2000 році. А перший завод по переробці відходів було побудовано у 1924 році. На теперішній час Японія займає лідируючі позиції у рециркуляції. Так, наприклад, Японія переробляє 98 відсотків своїх металів, більшість електричних та електронних приладів переробляються та повторно використовуються у тому ж типі виробництва що і раніше. Такий підхід повною мірою відповідає принципам циркулярної економіки.

У Китаї було розроблено програму індустриальної екології, згідно принципів якої, відходи одного виробництва служать сировиною для іншого. Також, у 2013 році у Китаї була створена асоціація циркулярної економіки (China Association of Circular Economy). Ця асоціація є національною структурою метою якої є стимуляція розвитку принципів циркулярності шляхом запровадження та розповсюдження політики збереження ресурсів та охорони навколишнього середовища. Організація працює не тільки на державному рівні, а й на рівні звичайних підприємців оказуючи підтримку у розробці стратегій переходу на циркулярний тип ведення діяльності.

Туреччина також починає впроваджувати концепцію циркулярної економіки. Європейський банк реконструкції і розвитку (EBRD) фінансує в Туреччині інвестиційну програму «Near-Zero Waste», спрямовану на мінімізацію відходів і підвищення ефективності використання ресурсів в промисловості, агробізнесі і муніципальному секторі.

Проведені дослідження дозволили встановити, що в реалізації і подальшому розвитку концепції циркулярної економіки неминуче виникнуть ризики і протиріччя між економічними та екологічними цілями, обумовлені, перш за все, різним рівнем розвитку країн, що, в свою чергу, визначає необхідність реалізації принципу загальної, але диференційованої відповідальності різних країн. Розвинені країни повинні відігравати провідну роль у розвитку циркулярних систем, змінюючи сформовану структуру виробництва і споживання, а також підтримати перехід до розвитку циркулярної

економіки в країнах, що розвиваються шляхом фінансування та передачі технологій.

Список використаних джерел:

1. Головина, О. Циркулярная экономика – опыт Шотландии. Режим доступа: <https://realist.online/article/shotlandiya-ustojchivoe-razvitie>
2. Киреева, А. Финляндия стремится стать лидером в циркулярной экономике. Режим доступа: <http://bellona.ru/2018/05/22/finnish-circular-economy/> дата звернення: 22.10.2020
3. Лазанюк, И.В., Барабаш В.В. Опыт становления финской модели инновационного развития и возможности ее применения в России. Вестник РУДН. Серия Международные отношения. 2011. № 2.
4. Сачек, П., Точицкая, И., Батова, Н. Замыкая круг: законодательное стимулирование внедрения циркулярной экономики BEROC Green Economy Policy Paper Series, PP GE. 2018. no.4.
5. Шершунович, Е., Точицкая, И. В направлении циркулярной экономики: оценка прогресса Беларуси в системе стран ЕС. BEROC Green Economy Policy Paper Series, PP GE. 2018. no.3.
6. Heel, P. Madaster: bouwsteen voor circulaire economie. 7 Jun. 2017 ABN AMRO. Режим доступа: <https://insights.abnamro.nl/2017/06/madaster-bouwsteen-voor-circulaire-economie/> Hermine, Jean-Philippe. Renault circular economy case. February, 2018. https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/low_carbon_-_hermine.pdf дата звернення: 22.10.2020
7. J. Korhonen, A. Honkasalo, J. Seppälä. Circular Economy: The Concept and its Limitations//Ecological Economics. 2018. No. 143. P. 37-46.
8. Батова, Н., Сачек, П., Точицкая, И. На пути к зеленому росту: окно возможностей циркулярной экономики / BEROC Green Economy Policy Paper Series, PP GE. 2018. no.1.